

سیدجواد میری نین ایران فرهنگی آنلایشی 2

ناصح ناطق آدلی تورک کؤکنلی ذاتین دیل و مدنیت باخیمیندان فارس مدنیت راسیستی اولدوغو، آرتیق اونون آذربایجان تورکلوگو علییه یازدیقلاری یازیلاری ایله اوتادادیر. بو گلدیگیمیز قناعته باخمایاراق بو دوشونجه لری نقد ائتمک یئرینه سیدجواد میری بو دوشونجه لری بیر داها اله آلاراق (بازخوانی) اونلارا داها یئنی بویاق و رنگر قاتماغا چالیشمیش. سیدجواد میری تلگرامدا پایلاشدیغی پوستوندا ناصح ناطقین دوشونجه لرینی ایرده لمگه، تجزیه و تحلیل ائتمگه چالیشمیش، اوخویوروق:

"... ایران صرفا نام یک واحد سیاسی نبوده است بل به مثابه مفهومی فرهنگی در کنار مفاهیمی همچون "هند" و "اروپا" بوده است ولی در دوران معاصر به دلیل چیرگی استعمار و ظهور مفهوم نوین ملت-دولت مفاهیمی چون ایران و هند شمولیت فرهنگی خود در پهنه ی قاره ی فرهنگی ایران (و هند) از دست داده اند و تبدیل به هویت های سیاسی گردیده اند".

اؤزونو جامعه شناس قلمه آلان، بوگونکو ایران مالیکی محروسه سینده کی اجتماعی و سیاسی سورون و مسئله لره چیخیش یولو

تا پاماغا و تقدیم ائتمگه چالیشان ذاتین "ایران فرهنگی" دئییه تاریخین قارانیق بوجاقلاریندا هوری و قیلمان آختارماغا و زامان ایتیرمگه احتیاجی گؤرونمز. بو دئدیکلریمیزه باخمایاراق هرکس اؤزونه باشقا بیر رسالت سئچدیگی اوچون تاریخین قارانیق بوجاقلاریندا هوری و قیلمان آختارماق دا بیر سئچه نک و انتخاب گؤرونرمیش. دئمک، بوگونکو ایران آنلاییشی بیر سیاسی حاکیمیتچیلیک کیملیگی داشیدیگی قناعتینه گلمه میز بیزی بو سیاسی کیملیگی سویوندوروماغا و توپلوما آیدینلیق گتیرمگه زورلار. بو باخیمددان سیدجواد میری اؤز آیدینلیق رسالتینی درک ائتمک دئییل، بوگونو کئچمیشه باغلاماغا و آرادا بیر باریشدیریحی رول اویناماغا چالیشار گؤرونر. سیدجواد میری گئنه یازمیش:

".. مهندس ناصح ناطق به مسئله ایران به مثابه مفهومی فراسوی هویت های سیاسی پی برده بود و از ایده "ایران شهر" به عنوان یک ایده آل فرهنگی عام سخن گفته است. مضاف بر این، او به نکته درستی در باب "تاریخ زدایی" و "ایران زدایی" از قاره فرهنگی ایران اشارات نغزی دارد. او می گوید با ظهور استعمار "تاریخ مشترک" که بین مردمان ایران و افغانستان و مردمان قفقاز و ایران وجود داشت توسط انگلیسی ها و روس ها مورد حمله قرار گرفت تا آنجا که "... افغانها را وادار به فراموش کردن تاریخ مشترک ساختند ... [حتی] ...

در قفقاز هم در کتابهای تاریخ و جغرافیا نام ایران از میان نامها گم شد. صفویان و ... سلاطین قاجار بیگانگانی شدند که مردم غیور قفقاز که بقول نویسندگان امروزی از دست ستمشان به جان آمده بودند، نامشان را از کتابهای تاریخ قفقاز حذف کردند. گنجه و شهرهای دیگر قفقاز روزی بنام الیزابت و روز دیگر بنام لنین نامگذاری شد. ترکستان و سغد و سمرقند ... تبدیل به جمهوریهای نوزاد ... شد. در نتیجه تلقین [و تاریخ زدایی]، ایرانیان بصورت گروهی بیگانه [در سنت تاریخننگاری استعماری] معرفی گردیدند" (۱۳۵۸، ۵۰). به سخن دیگر، استعمار فقط در ساحت اشغال سرزمینی فعال نبود بل در ابعاد فرهنگی و تحول ذهنی مردمان ساکن قاره فرهنگی ایران نیز به جد فعالیت میکرد و شمه ای از این فعالیت ها در نامه ژنرال روسی پس از جنگ دوم ایران و روس به رشته تحریر درآمده است. اما نکته ای که در روایت مهندس ناصح ناطق قابل اشکال است، فهم او از ایده قاره فرهنگی ایران است که تقلیل به "زبان فارسی" پیدا کرده است. در حالیکه پدیده عمومیت زبان فارسی در بین توده ها پدیده ای معاصر است و زبان فارسی (در کنار زبان عربی) در دوران پیشا-مدرن زبان دیوانی و نخبگان علمی در این قاره بوده است و این زبان استاندارد فارسی امروز که در ایران بین عموم رایج است نتیجه نظام آموزشی مدرن

است. به عبارت دیگر، مفهوم قاره فرهنگی ایران مفهومی زبانی نیست و نبوده است بل مفهوم "تاریخ مشترک" (که ناطق به آن اشاره می کند ولی آن را بسط نمی دهد) و "پیوستگی فرهنگی" می توانند برای تبیین مفهوم قاره فرهنگی ایران چه در دوران پیشا-اسلامی و چه در دوران پسا-اسلامی و حتی در دوران معاصر مورد استفاده قرار گیرند. اما مهندس ناصح ناطق مفهوم قاره فرهنگی ایران را در قالب زبان فارسی تحدید می کند و این خود نیز به نحوی دیگر به تاریخ زدایی دامن می زند.ⁱⁱⁱ

اوسته گوروندوگو کیمی سیدجواد میری ظاهرده ناصح ناطق-ین گوروشلرینی نقد ائتمه سینه باخمایاراق بو گوروشلری نقد ائتمز، یالنیز او بو گوروشلری علی شریعتی دک "**بازخوانی**" دئییه اونلارا دوزلایش وئرمگه چالیشار. "ایرانشهر" آنلایشی بیله بعضیلری "شهر" سؤزوندن یولاچیخاراق بو دئییمی نی مدنی (فرهنگی) بیر آنلایش دئییه قلمه آدیقلارینا باخمایاراق بو دئییم 1901 اینجی ایلدن، حسین کاظمزاده تبریزی (ایرانشهر) ایرانشهر درگیسینی یایماغا باشلاماقلا کاملاً سیاسیلشمیش و شئیطانیلشمیش بیر آنلایش ساییلار. دئمک، ائراونئز/ ایرانوئز/ ایرانوئچ آنلایشی افغانستان و پامیر چؤللری آراسیندا، آنجاق تثبیت اولمامیش بیر خیالی بؤلگه ساییلدیغینا

باخماياراقⁱⁱⁱ يوزئف ماركوارت ائرمنى عاليم **Anania** يازديغى آدسىز و يا **Moses Xorenac** آدلى متينلره وئردىگى "ائران شهر جغرافياسى" دئيه بير سياسى و انضباطى جغرافى بير بؤلگه منظور اولموش. بو بؤلگه نى بير سياسى و انضباطى بؤلگه دئيه ساسانيلره دويونلمك جهدى سيدجواد ميرى و سيدجواد طباطباييلرين ادعا ائتديكلرى "ايران فرهنگى" آنلاييشى نين يانليش، سياسى و شئيطنى هدفلىر خدمتينده اولدوغونو اورتايا قويار.

ناصح ناطق، سيدجواد ميرى و سيدجواد طباطباييلرين ادعا ائتديكلرى بوگونكو ايران مماليكى محروسه سى، افغانستان و قافقازلار آراسيندا "اورتاق و مشترك تاريخ" ده يوزده يوز تاريخى واقعيتلر ايله اوتوشمز و اوست اوسته دوشمز. دئمك، تاريخده سيلسيله حاكيميتلر اولدوغو اوچون كئچميشده ثابت بير سرحد و مملكت آنلاييشى اولماميش. هرهانكى سيلسيله حاكيميتى نين گوجو چوخ اولموشسا، زامانى دگرلنديرميشسه، باشقا قونشو بؤلگه لرى اوز سياسى انضباطى حاكيميتى و اقتدارى آلتينا آلماغا چالشميش. زامان زامان بو بؤلگه لر مختليف حاكيميتلرين تاريخى و انضباطى تورپاقلارى سايبليميش.

افغانىستانين مودرن تاريخى ايسه پشتونلارين مىلى تاريخلريندن آريلمازدير. پشتونلارين اىستر ايران مماليكى محروسه سینه حاكيم

اولموش صفوی شاهلیغی، ایسترسه ده هیندوستانا حاکیم اولموش موغول خانلیغی علییه آپاردیقلار ساواش بو دئدیکلریمیزی اثبات ائدر. 1722 میلاد ایلینده غیلزای طایفاسی باشچیلیغی ایله پشتونلارین صفوی شاهلی اولان سلطان حسین علییه باش قالدیرماقلاری و اصفهانی اشغال ائتدیکلری ایله پشتون توپلومو آراسیندا دؤلت آنلاییشی یارانماغا باشلامیش. دئمک، نادر شاه افشار 7 ایل سونرا پشتونلاری اؤز حاکیمیتی آلتینا آلدیغینا باخمایاراق پشتونلار زامان ایجابیندا اؤز دؤلتلرینی یاراتماغا چالیشمیشلار. نادرشاه اؤلدوکن

سونرا اونون
 متفقى پشتون دوررانى
 طایفاسى، احمد شاه دوررانى
 باشلیغى ایله مستقیل دوررانى
 دؤلتى نى قورموش.

قافقازلاردا دا افغانستان-ا بنزر حرکتلر، او جمله-دن افشارلارین
ضعیفلمه سی ایله مستقل خانلیقلار یارانماغا باشلامیش.

بئله لیکله قاجارلار سیلسیله حاکیمیتی نین قوروجوسو اولان
آغامحمدخان قاجار تاریخده صفویلر و افشارلاردان میراث قالمیش
ایمپراتورلوغو بیرلشدیرمک اوچون چابا گؤسترمه سینه باخمایاراق
قاراباغدا، شوشادا وورولاراق اونون قافقازلاری امپراتورلوق داییره سینه
گتیرمک چاباسی سونوچ و نتیجه وئرمه میس.

دئمک، ایلك اولاراق قوزئی آذربایجان، ایروان خانلیغی و گورجوستانی
نظارت آلتینا آلان قاجار شاهلیغی چوخ زامان کئچمه-دن روس چارلیغی

نڧن 1995 اڧنچى اڧل قافقازلارا ھوجوم ائتمە سى اڧلە اوزلشمڧش.
آغامحمدخان باشچىلىغى اڧلە بىرىنچى بۇلمە (واحد نظامى) دربند،
اڧكىنچى بۇلمە تىفلىس و اوچونجو بۇلمە شوشانى محاصىرە ائتمە
سىنە، دربند و تىفلىس نظارت آلتىنا آلىنماسىنا باخمایاراق شوشا قلعة
سى نڧن مقاومت گۇسترمە سى قاجار شاهلىغىنى چتىن دوروم و
وضعىتە سالمڧش. بئله لىكلە گورجولر تىفلىسى قاجارلاردان گئرى
آلماغا چالىشاركن قاجارلار شوشادان گئرى اوتورمالى اولموشلار.
ساواش اوچون گۇرولن حاضىرلىقلارا باخمایاراق آغامحمدخان اڧلە
روسلار آراسىندا ساواش باش توتمامڧش. 1796-اڧنچى اڧلدە
يئكاتتېرىنانڧن اولومو اڧلە روس قوشونلارى قوزئى آذربايجاندان گئرى
چكىلمە لى اولموشلار. بئله لىكلە 1976-اڧنچى اڧلدە آغامحمدخان
اڧروان قلعة سىنى باساراق الە كئچىرمڧش. 1976-اڧنچى اڧلدە
روسلارڧن قوزئى آذربايجاندان گئرى اوتورماسى و قاجارلارڧن گنجه نى
الە كئچىرمك چابالارى اڧلە گنجه خانى، جاواد خان اڧلە قاجارلار
آراسىندا قارشى دورما باش وئرمڧش. آغامحمدخان 1797-اڧنچى اڧلدە
شوشانى توتدوقدان سونرا گنجه خانى اولان جاواد خانى و باكى
حاكىمى اولان حسىنقولو خانى جزالاندىرماق اوچون اوللارى اؤز
اوتوراغىنا (اقامتگاهىنا) گتيرتمە سىنە باخمایاراق شوشادا آغامحمد

خان گیزلی اللر طرفیندن وورولموش^{iv}. بئله لیلہ روس ژئراللاری قاجارلاری آدیم آدیم قافقاز خانلیقلاری اوزره ادعا ائتدیگی تورپاق اراضیسیندن ساواشلار 1813-اینجی ایل (گلستان آنلاشماسی) و 1828 –اینجی ایل (تورکمنچای آنلاشماسی) نتیجه سینده گئری اوتورداراق روس چارلیق اراضیسینه قاتماغا نایل اولموشلار. بو ساواشلار تاریخی آذربایجان تورپاقلارینی "قوزئی و گونئی (شمالی و جنوبی) دئییه ایکیه بؤله رک **آذربایجان تورپاقلاری** نین دا بؤلونمه سینه یول آچمیش.

ایشیق سؤنمز، 01.11.2018

ⁱ سید جواد میری، مهندس ناصح ناطق و "تاریخ زدایی" از پهنه قاره فرهنگی ایران:

<https://t.me/sevedjavadmiri/5618>

ⁱⁱ سید جواد میری، مهندس ناصح ناطق و "تاریخ زدایی" از پهنه قاره فرهنگی ایران، باخ اورادا.

ⁱⁱⁱ ایشیق سؤنمز، ایرانویچ یوخسا ائران وئژ (پامیر چؤللی): <http://www.isiqsonmaz.com/54.htm>

^{iv} Eldar Əmirov, Ağa Məhəmməd şah Qacar: Təhrif olunmuş irsimizin daha bir səhifəsi:

<http://www.1news.az/az/news/a-a-m-h-mm-d-ah-qacar-t-hrif-olunmu-irsimizin-daha-bir-s-hif-si>